

Ema Erjavec, delegatka na 10. kongresu ZSJ

Našo sodelavko — (predico) Emo Erjavec so izbrali za delegatko na 10. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije. Iz naše občine so izbirali delegata med tekstilnimi in usnjarskimi delavci, in ker je v naši tovarni največ zaposlenih so se odločili, da bo delegatka ena od delavk naše tovarne.

Ema Erjavec je že decembra lani zvedela, da je izbrana. Brez daljšega razmišljanja je sprejela to odgovorno nalogo, saj je vedela kakšne težave pestijo tekstilne delavke.

Prispevek za razpravo so ji pomagali pripraviti v naši tovarni.

O čem boste spregovorili na kongresu?

»Moja naloga bo predstaviti težave, ki pestijo tekstilne delavke-ce. Nad 50 tisoč jih je v Sloveniji in nad 500 tisoč v Jugoslaviji.

Spregovorila bom o uveljavljanju beneficirane delovne dobe za najtežja dela v tekstilni industriji in o problematiki materinstva.«

Več o uveljavljanju beneficiranega staža.

»Tekstilni delavci še vedno z največjim trudom, intenzivnim delom, z visoko izkoriščenostjo strojev, čeprav s sodobno

tehnologijo, dosegajo rezultate, ki zadoščajo za življenje. Zlasti v predilnicah je še potrebno nočno delo. Nasploh so delovni pogoji težki zaradi slabih klimatskih pogojev — po-

leti vročina, večkrat prepih, prah; prisilna drža pri delu, med stroji je hrup nad dovoljeno mero, kar tudi z novo tehnologijo in izvajanjem varstva pri delu ni mogoče bistveno popraviti. Delavke na delu ob takih pogojih v večini ne zdržijo do polne pokojninske dobe. Veliko se jih upokoji invalidsko, še več pa jih je treba razporediti na lažja opravila, ki pa jih v tej dejavnosti tekstilne panoge ni veliko. Dobijo nižje plače, in zaradi tega, kasneje, tudi nižjo pokojnino.

Marsikatera naša upokojenka ne dobi niti toliko, da bi zadostovalo za plačilo preživnine v domu starejših.

Zakaj ne bi delavkam na tistih delovnih mestih, kjer se zaradi intenzivnega in težkega dela zgodaj izčrpajo, skrajšali delovno dobo, in bi odhajale v pokoj bolj zdrave in z boljšo pokojnino. Skrajšanje dnevnega delovnega časa, o katerem tudi govorijo, je težko izvedljivo le za najtežja dela, pa tudi novih delavcev ni dovolj na razpolago. Zato skrajšanje delovnega časa ne bo rešilo tega problema, saj bo to prej ali slej uveljavljeno za vse, in bodo zopet omenjene delavke na slabšem.«

(Nadaljevanje na 3. strani)

V tej številki

● Da bi bolje razumeli kako se oblikuje osebni dohodek, objavljamo primer izračuna OD po delovni uspešnosti.

● Kaj je to: invalidnost, neposredna nevarnost za invalidnost in spremenjena delovna zmožnost?

Več o tem nam razlaga socialna delavka Jolanda Jakič.

● Z letne programske volilne konference Dru-

štva inženirjev in tehnikov tekstilcev poroča Anton Požek

● Da bi olajšali potovanje tistim, ki se prvič odpravljajo na letovanje v naše najjužnejše počitniške domove, smo jim v tej številki opisali poti. Priložene so tudi skice.

Novo občinsko vodstvo

Petnajstega maja so nas na svojo pobudo obiskali: predsednik skupščine občine Litija, Miro Kaplja, predsednik občinskega izvršnega sveta Bojan Mihelič, predsednik komiteja za planiranje in družbeno-ekonomski razvoj, Viki Šešok, podpredsednica zbora združenega dela, Marija Sikošek, podpredsednik občinske skupščine, Jože Kovič in sekretar skupščine, Tine Brilej.

Sprejeli so jih: glavni direktor, Jože Mirtič, direktor kadrovsko-spolšnega sektorja, Tone Primožič, direktor finančnega sektorja, Andrej Kralj in predsednica delavskega sveta, Vera Bric.

Namen obiska je bil, da se seznani s tovarno, z njeno problematiko in ostalo situacijo, ki vpliva na delo in poslovanje. Ogledali so si tudi proizvodne obrate.

Tako so do sedaj obiskali že nekaj delovnih organizacij v naši občini: Lesno industrijo, Tovarno Usnja Šmartno, Kovino itn. Do konca junija bodo obiskali še vse ostale delovne organizacije, ustanove in krajevne skupnosti.

Na sliki z leve: Miro Kaplja, Viki Šešok, Tine Brilej, Marija Sikošek, Bojan Mihelič in Jože Kovič

Obiskovalci so si ogledali tudi proizvodne oddelke

Trinajst kongresov jugoslovanskih komunistov

X

Leta velikih dosežkov

Enajsti kongres ZKJ je bil od 20. do 23. junija 1978 v Beogradu, v kongresni dvorani centra »Sava«. Tem najvišjem zboru jugoslovanskih komunistov je prisostvovalo 2.283 delegatov, 700 domačih gostov in 120 delegacij komunističnih, socialističnih in drugih naprednih partij in gibanj iz vsega sveta. Glavni referat — ZKJ v bitki za nadaljnji razvoj socialistične, samoupravne in neuvrščene Jugoslavije — je podal predsednik ZKJ Josip Broz Tito.

»V zadnjih štirih letih, med 10. in 11. kongresom, je bila industrijska proizvodnja povečana za tretjino, tako, da znaša enomesečna proizvodnja več kakor pred 30 leti celoletna« — je dejal tovariš Tito v svojem poročilu na kongresu. Nenehno večanje materialne osnove družbe je prispevalo k večjemu zaposlovanju, še posebno mladih delavcev. V letih 1974 do 1978 se je zaposlilo okoli 850.000 ljudi, tako

da je bilo v tem času v Jugoslaviji skupaj zaposlenih 5.200.000. Najboljšo oceno vsega storjenega je dal tovariš Tito na samem kongresu z besedami:

»Po desetem kongresu smo močno okrepili materialne proizvodne sile družbe. Kljub mnogim težavam in nezadovoljivem vplivu mednarodnih ekonomskih gibanj, je bil naš gospodarski razvoj dinamičen in v osnovi stabilen... V poglobljanju enakopravnosti bratstva in edinstva naših narodov in narodnosti smo prav tako napravili velike korake. Potrjeno je, da sta samoupravljanje in narodnostna enakopravnost v naših pogojih v medsebojni odvisnosti in neodtujljivi ter da se morajo vrednote teh nedotakljivih pridobitev naše revolucije nenehno razvijati v konkretnih akcijah in v vsaki novi fazi našega razvoja.«

Vsekakor je bil najvažnejši dogodek med dvema kongresoma, sprejem Zakona o združe-

nem delu (leta 1976), katerega je ljudstvo popularno imenovalo »delavska ustava«. Z njim so ustvarjeni pogoji za hitrejšo obvladovanje delavskega razreda z vso družbeno reprodukcijo in za približevanje viziji »asociacije neposrednih proizvajalcev«.

Jugoslovanski komunisti so prišli na svoj enajsti kongres z velikimi dosežki na vseh področjih družbenega življenja. To je bil, brez pomislekov, tudi dokaz uspešnega ustvarjanja vodilne idejnopolične vloge Zveze komunistov v družbi. No, samozadovoljstvo ni bilo nikoli karakteristik zveze komunistov Jugoslavije, njenih članov in vodstev. Enajsti kongres je sprejel dve resoluciji: »Naloge ZK v razvoju socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov, materialnem in družbenem razvoju« in resolucijo »Zveza komunistov Jugoslavije v bitki za mir, enakopravno sodelovanje in so-

cializem v svetu«. Kongres je prav tako sprejel spremembo in dopolnitve statuta ZKJ.

»Domača« resolucija posebno poudarja potrebo po »odločnejšem samoupravnem povezovanju in združevanju temeljnih organizacij združenega dela« in onemogočanje »zapiranja v lokalne in teritorialne okvirje«. Obenem kot največjo obvezo komunistov, poudarja bitko za širjenje materialne osnove združenega dela v celoti, s krepitvijo njegove reproduktivne sposobnosti in povečanjem akumulativnosti.

Sklep desetega kongresa ZKJ, da se tovariš Josip Broz Tito izvoli za predsednika ZKJ brez omejitve trajanja mandata, je na 11. kongresu postal statutar-na odredba.

SE NADALJUJE

D. Majstorović

Kako izračunamo svoj osebni dohodek

Izračun OD na podlagi delovne uspešnosti

OSEBNI DOHODKI (izračun delovne uspešnosti)

Za nami so že štirje meseci leta 1986, prav tako tudi analiza poslovanja za 1. trimesečje. V naših informacijah so bili poleg raznih drugih podatkov, prikazani tudi podatki o doseženih osebnih dohodkih za nekatera tipična dela in primerjava z letom 1985. Morda pa bo koga zanimal tudi izračun OD na podlagi delovne uspešnosti — osebni dohodek za redno delo (šifri O1 in O2 v obračunskem listu).

V 13. členu pravilnika o ugotavljanju zahtevnosti, delovne uspešnosti in izračunavanja minulega dela je opredeljeno, da sestavljajo osebne dohodke na podlagi delovne uspešnosti:

- a) za normirana dela (npr. predica):
 - OD za doseženo normalno delovno uspešnost (po akontacijski vrednosti točke);
 - OD za individualno delovno uspešnost (doseganje norme);
 - OD za skupinske delovne uspešnosti;
 - ocena individualne delovne uspešnosti.
- b) za nenormirana dela (npr. snemalka):
 - OD za doseženo normalno delovno uspešnost (po akontacijski vrednosti točke);
 - OD za skupinsko delovno uspešnost;
 - ocena individualne delovne uspešnosti.

Poglejmo si izračun OD predice in snemalke za mesec marec (predilnica 3. izmena). Predica, katere delo je normirano, je presegla normo za 6,4 %, povprečen preseg norme na izmeni pa je bil 4,65 %. Na osnovi dosežene produkcije, izvršenih ur in cenika vloženega dela je bila izračunana vrednost točke na tej izmeni 3,4172 din. Za nenormirana dela se izračuna delovna uspešnost (DU₁) po formuli:

dosežena vrednost točke (DVT) — akontacijska vred. točke

akontacijska vrednost točke

$$\text{oz. v našem primeru: } \frac{3,4172 - 2,4000}{2,4000} = 0,4238$$

EMA ERJAVEC —
delegatka na 10. kongresu
Zveze sindikatov Jugoslavije

(Nadaljevanje s 1. strani)

In druga zadeva o kateri boste spregovorili je problem materinstva.

»Da. Breme: — stroški, pomanjkanje oz. potrebne rezerve delavk zaradi porodniških odsotnosti in kasneje nege otrok najbolj zadene tiste delovne organizacije, kjer so v večini zaposlene ženske. To pa je v tekstilni industriji pravilo.

Prav bi bilo, da bi tistim delovnim organizacijam, kjer je zaposlenih več kot polovica žena, prizanesli z nekaterimi družbenimi obveznostmi kot so davki in drugo, saj je vprašanje natalitete stvar celotne družbe in čas bi bil, da ukinemo miselnost, češ, da je rojevanje in nega otrok le žensko vprašanje.«

Pred nekaj dnevi ste imeli v Ljubljani posvetovanje delegatov 10. kongresa ZSJ iz ljubljanske regije. Kaj ste se dogovorili?

»Predstavila sem jim svoj prispevek, tako so storili tudi drugi, da ne bi morda ponavljali kakšnega vprašanja. Moj prispevek je bil sprejet. Moti pa me, da se je polovica prisotnih zavzemala zato, da bi referate prebrali v srbohrvatskem jeziku. To pa menda zato, da bi nas razumeli tudi drugi prisotni. Zakaj ne zagotovijo sprotnega prevajanja, saj problem bolje ustno predstaviš, kot pa le, če oddaš napisano na papirju? Srbohrvatsko ne obvladam dobro, in če bi bilo treba govoriti v tem jeziku, bom svoj prispevek le oddala.

Dogovorili smo se še, kako bomo potovali in druge podrobnosti.«

Tovarišici Emi želimo uspešno delo na 10. kongresu jugoslovanskih sindikatov in upamo, da bo sta njuni pobudi dobili mesto med sprejetimi stališči.

M. M.

Za nenormirana dela pa se izračuna delovna uspešnost (DU₂) tako, da se od DU₁ odšteje povprečno preseganje norme na izmeni, ker ima predica že obračunano njeno preseganje norme (kar je razvidno v obračunskem listu pod šifro 02). V našem primeru je DU₂ 0,3773.

Na osnovi prikazanih podatkov je izračun delovne uspešnosti za mesec marec naslednji:

predica — 155 točk

šifra	OD za:	ure	izračun	bruto din
01	delo po času (stanje)	1	(1 × 155 × 0,90 × 2,4000)	335
02	delo po učinku	167	(167 × 155 × 106,4 × 2,4000)	66.100
09	delovna uspešnost	—	(znesek iz 01 × 0,4238 + znesek iz 02 × 0,3773)	25.082

Skupaj — redno delo 91.517

snemalka — 148 točk

šifra	OD za:	ure	izračun	bruto din
01	delo po času	168	(168 × 148 × 2,4000)	59.674
02	—	—	—	—
09	delovna uspešnost	—	(znesek iz 01 × 0,4238)	25.290

Skupaj — redno delo 84.964

Ker je prikazan dejanski izračun osebnega dohodka na osnovi delovne uspešnosti, se ga ne da prikazati enostavneje.

Ani Povše

Invalidnost, neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti in spremenjena delovna zmožnost

V zvezi z novo sprejetim sistemom invalidskega zavarovanja, ki velja v Sloveniji od 1. 1. 1984, so se številne obveznosti do delavcev, pri katerih je prišlo do trajnih sprememb v zdravstvenem stanju prenesle na organizacije združenega dela. V zvezi s tem so se pojavila tudi številna vprašanja s področja razporejanja teh delavcev, zato na kratko nekaj s posvetovanja na to temo, kjer je predaval mg. Ivan Žužek, dipl. pravnik s Sodišča združenega dela Slovenije. Tema je bila aktualna in zanimiva tudi za našo delovno organizacijo.

Med pravicami, ki jih delavec uveljavlja v zvezi z delom in delovnim razmerjem, so npr. tudi pravice iz invalidskega zavarovanja oziroma zdravstvene pravstva. Delavec ima tako pravico, da je v času bolezni začasno odsoten z dela, da dobi nadomestilo osebnega dohodka, v času zdravstvene rehabilitacije pa ima pravico do skrajšanega delovnega časa, do časne razporeditve na druga dela oz. naloge itd. Ob trajni spremembi v zdravstvenem stanju, ki bistveno vpliva na delavčevo delovno zmožnost, delavec pridobi pravice iz invalidskega zavarovanja, ki se nanašajo na opravljanje drugega ustreznega dela, do skrajšanega delovnega časa ter ustreznih nadomestil osebnega dohodka.

Torej, ko govorimo o razporejanju delovnih invalidov in delavcev, pri katerih je nastala neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti ter spremenjena delovna zmožnost, mislimo na zagotavljanje zaposlitve vsem tistim delavcem, ki zaradi trajne

okvare v zdravstvenem stanju ne morejo več opravljati svojih del oziroma nalog. Pri tem mislimo dela oziroma naloge, na katere so bili razporejeni v času, ko je prišlo do sprememb v njihovem zdravstvenem stanju oz.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Invalidnost ...

(Nadaljevanje s 3. strani)

ko je nastala trajna sprememba v zdravstvenem stanju.

Naš sistem invalidskega zavarovanja zagotavlja vsakemu delavcu trajnost zaposlitve tudi v primeru, če se njegovo zdravstveno stanje toliko spremeni, da del oziroma nalog, na katere je razporejen, ne more več opravljati. To pomeni, da mora temeljna organizacija združenega dela delavcu zagotoviti ustrezno delo, bodisi z ustrezno razporeditvijo, bodisi z napotitvijo na delo v drugo organizacijo združenega dela.

O trajni spremembi v zdravstvenem stanju pa govorimo samo takrat, kadar sprememb v zdravstvenem stanju ni mogoče odpraviti z nadaljnim zdravljenjem in medicinsko rehabilitacijo.

Torej o invalidnosti oziroma spremenjeni delovni zmožnosti ne moremo govoriti, dokler obstaja možnost izboljšanja zdravstvenega stanja in dokler zdravljenje ni končano. Delavec v takem primeru ne more pridobiti pravic iz invalidskega zavarovanja.

O invalidnosti pa lahko govorimo samo tedaj, ko delavec zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju ne more več opravljati del oziroma nalog, ki bi ustrezale njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti. Gre za preostalo delovno zmožnost, ki jo je treba ugotavljati zato, da se delovnega invalida razporedi na taka dela oziroma naloge, ki jih bo glede na svoje zdravstveno stanje lahko opravljal in ki ne bo poslabšalo njegove invalidnosti.

Ker govorimo tudi o **neposredni nevarnosti za nastanek invalidnosti**, moramo pri tem poudariti, da v tem primeru ne gre za trajno spremembo v zdravstvenem stanju, ampak neposredno nevarnost, da taka sprememba nastane. Ni dvoma, da je tudi neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti posledica bolezenskih sprememb pri delavcu, toda ne gre za tako spremembo, da delavec svojega dela ne bi mogel več opravljati, ampak gre za neposredno nevarnost, da se mu zdravstveno stanje poslabša, če bo ta dela še naprej opravljal.

Gre torej za preventivni ukrep, ki naj bi preprečil poslabšanje zdravstvenega stanja in nastop invalidnosti, ki pa se ga še vedno premalo poslužujemo.

Nov sistem invalidskega zavarovanja je uvedel tudi **pojem spremenjene delovne zmožnosti**, o kateri pa govorimo takrat, ko zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju delavec ne more več opravljati tistih del oziroma nalog h katerim je bil razporejen, pač pa lahko opravlja tudi druga dela oziroma naloge v delovni organizaciji, če te ustrezajo strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni zmožnosti. Razporeditev zaradi spremenjene delovne zmožnosti je preventivni ukrep, ki naj bi preprečil poslabšanje delavčeve-

ga zdravstvenega stanja in obenem ukrep, na podlagi katerega se delavec razporedi na taka dela oziroma naloge, ki bi jih lahko opravljal ob normalnih delovnih pogojih oziroma naporih ter s pričakovanim delovnim učinkom.

Delavca se razporedi zaradi spremenjene delovne zmožnosti na podlagi izdanega sklepa skupnosti pokojninsko invalidskega zavarovanja, ki v sklepu ugotavlja, da gre za spremenjeno delovno zmožnost in ne invalidnost. To pa ima za posledico, da izgubi delavec tudi vse pravice iz skupnosti.

Delavec pridobi v primeru spremenjene delovne zmožnosti pravico do denarnega nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu v delovni organizaciji, vendar samo v primeru, da je to pravico temeljna organizacija združenega dela vnesla v svoje samoupravne splošne akte. V nasprotnem primeru te pravice delavec nima.

In kako je v naši delovni organizaciji?

Pravilnik o delovnih razmerjih določa, da ima delavec, ki mu je priznana neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti ali spremenjena delovna zmožnost, v primeru, da je razporejen na dela oziroma naloge na katerih prejema nižji osebni dohodek kot ga je prejemal na prejšnjem delu, pravico do denarnega nadomestila, če ob izpolnitvi omenjenih pogojev dopolni 25 let delovne dobe.

Razlika med delavcem — delovnim invalidom ter delavcem, ki mu je priznana spremenjena delovna zmožnost ali neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti je torej v tem, da ima delovni invalid pravico do premanja denarnega nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem ustreznem delu, do nadomestila zaradi dela s skrajšanim delovnim časom in drugih nadomestil v skladu z zakonom o invalidskem in pokojninskem zavarovanju.

Nadomestilo zaradi dela s skrajšanim delovnim časom je enako razliki med osebnim dohodkom, ki ga dobiva zavarovavec s preostalo delovno zmožnostjo za krajši delovni čas od polnega in OD, ki bi ga dobival, če bi opravljal ista dela oz. naloge poln delovni čas.

Nadomestilo zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem ustreznem delu pa se določi v višini, ki je enaka razliki med osebnim dohodkom, ki ga je prejemal delavec v koledarskem letu pred nastankom invalidnosti in osebnim dohodkom, ki ga je prejemal na drugem ustreznem delu, pod pogojem, da dosega na tem delu normalne delovne rezultate. Pri določanju višine nadomestila se osebni dohodek, ki ga je delavec prejemal v koledarskem letu pred nastankom invalidnosti, uskladi za leto za katero se odloča nadomestilo, glede na porast OD v delovni organizaciji.

Socialna delavka
J. Jakič

Del udeležencev konference med poročanjem predsednika Antona Požeka.

Programska konferenca DITT-a

Osmega maja je bila v prostorih upravne zgradbe programsko volilna konferenca Društva inženirjev in tehnikov Predilnice Litija. Po poročilu predsednika o delu društva v preteklem obdobju in smernicah za naprej se je razvila razprava. Razpravljali smo o inventivni dejavnosti, kvaliteti izdelkov, produktivnosti, izobraževanju, o sami organizaciji našega kolektiva ter skušali prikazati vlogo članov društva pri odpravljanju raznih problemov na teh področjih. Izvolili smo nov upravni odbor ter v svoje vrste sprejeli pet novih članov.

Na programsko volilno konferenco smo povabili tudi prof. dr. Rina Simonetija, ki nam je po uvodnem delu podal zanimivo temo »Tekstilna industrija do leta 2000.« Med drugim je dejal, da je v naslednjih petnajstih letih pričakovati velike spremembe na področju tehničnih izboljšav, večji poudarek bo na znanju in tudi osebni odgovornosti. Zaskrbljujoč je tudi podatek, da ima Slovenija za okoli 80—90 % odpisane strojne opreme, da je s tako zastarelimi stroji težko izdelati kakovosten izdelek in z njim prodreti na vse bolj zahtevno tržišče.

Na koncu naj še povem, da smo bili vsi udeleženci konference razočarani nad udeležbo. Prisotnih nas je bilo le 27 od skupno 96 članov. Menim, da naloga DITT-a ni le v tem, da organizira izlet ali ekskurzijo; v gospodarski situaciji, v kateri smo je treba dati predvsem več poudarka strokovnosti.

A. Požek

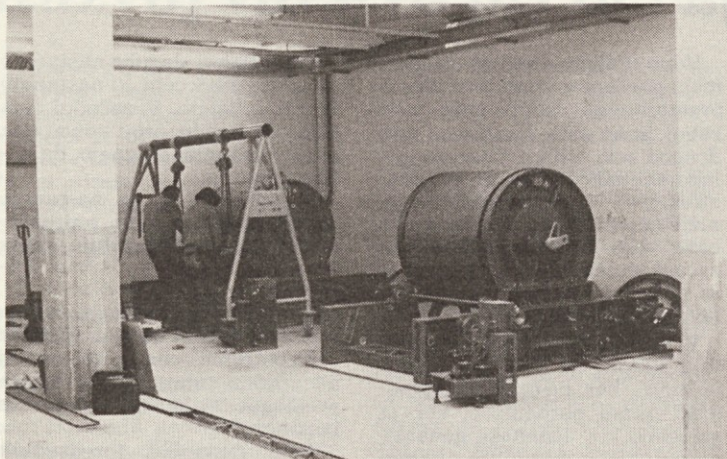

Delovno predsedstvo: Martina Požek, Andrej Krhlikar in Anton Požek.

Prof. dr. Rino Simoneti (drugi z desne), med zanimivim predavanjem »Tekstilna industrija do leta 2000«.

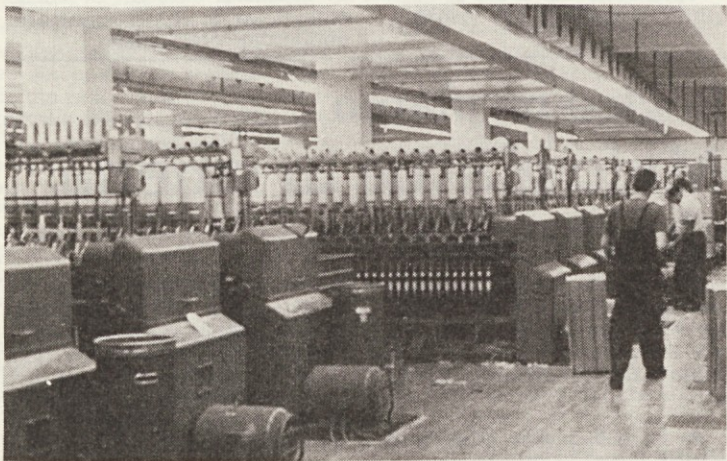
Dela naše investicije napredujejo

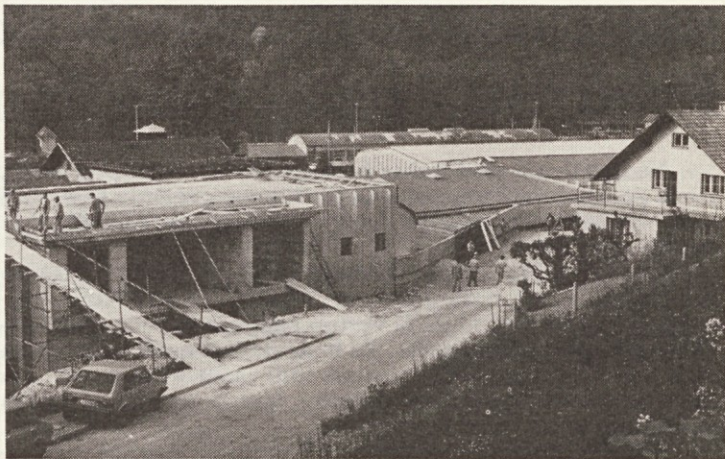
Monterji švicarske firme Rieter so pričeli z montažo mikalnikov v novem prizidku predpredilnice ...

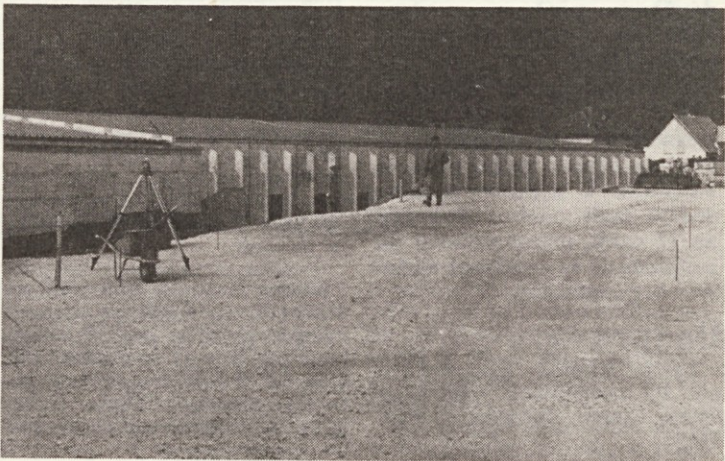
... V istem prostoru postavljajo delavci remonta predpredilnice flajer Platt, ki se bo navezoval na linijo mikalnikov Rieter. Vmes bodo postavili raztezalko Vouk ...

... V isti zgradbi, le nadstropje višje pa že obratujejo prvi prenovljeni Krušikovi prstančni predilni stroji, medtem pa montažna skupina nadaljuje z montažo ostalih strojev v tem prostoru.

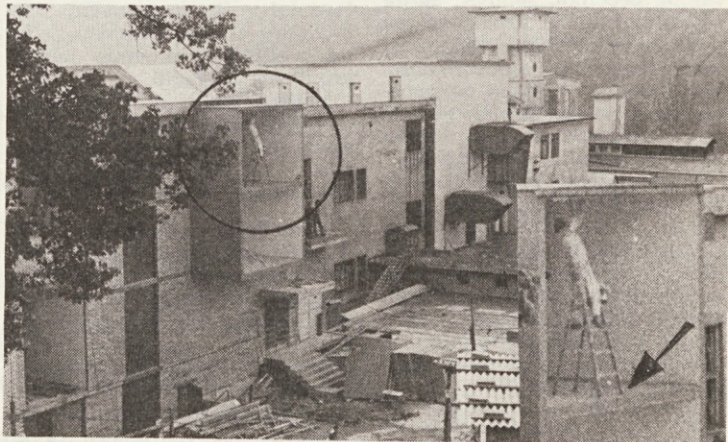

Gradnja prizidka predilnice, predpredilnice pa vse do skladišča bo kmalu končana. Pričeli bomo z montažo strojev, ki že čakajo vskladiščeni v zabojih. Poslopje naše tovarne se je s tem prizidkom popolnoma približalo cesti in širjenje tovarne v to smer ne bo več mogoče.

Nova cesta, ki vodi okoli zahodnega dela naše tovarne je delno že asfaltirana, del, ki je na sliki pa končujejo. Ta del ceste je dobil končno podobo šele sedaj, ko so zgrajeni vsi novi objekti naše tovarne.

Fotografski objektiv odkriva napake

Kar grozljiv prizor. Delavec, ki pleska stene v novozgrajenem prizidku stoji na lestvi, ki je postavljena tik ob rob plošče. Pol koraka naprej je že globina.

Prodajam, kupim, zamenjam

Ugodno prodam osebni avtomobil Renault 4, letnik 1974, registriran do oktobra 1986. Informacije int. tel. št. 60.

Kupim planinske čevlje št. 37 ali 38. Tel. št. 882 040.

Oglas lahko brezplačno objavi vsak naš delavec ali upokojenec. Za en predmet naj ne obsega več kot dvajset besed. Oglase lahko pošljete po pošti na uredništvo Predilca, Predilnica Litija, Kidričeva 1, lahko ga vržete v skrinjico našega glasila ali telefonirate na tel. št. 881-411 (76).

Razprava na sestanku sindikalne konference

Prehrana naša vsakdanja

Na četrti seji sindikalne konference so se pri prvi točki, ko so pregledovali uresničevanje sklepov prejšnje seje, dalj časa zadržali pri vprašanju družbene prehrane. Razvila se je živahna razprava.

Ker je o tej problematiki dosti vprašanj, da ne zapišemo pritožb, na račun naše prehrane, bo prav, če objavimo celoten potek razprave, ki ga je vestno zapisala tajnica sindikalne konference, Mira Jeriha. Tu bodo mnogi našli odgovor za sebe, s tem pa naj bo odgovorjeno tudi vsem, ki so v zadnjem času na sestankih SDS spraševali o tem in onem s področja naše prehrane.

So trije problemi prehrane v Predilnici: napitki v poletnem času, malica na nočni izmeni in cene prehrarnih artiklov.

Najprej je Bernarda Komljanec (vodja knjigovodstva in predsednica IO sindikata skupne službe) poročala o finančnem stanju obrata družbene prehrane v letu 1985 in v prvem trimesečju letošnjega leta. Iz poročila je razvidno, da je izguba zaradi vedno večjih stroškov materiala in ostalih stroškov, regres za prehrano pa pri tem zaostaja. V njihove stroške sodijo tudi osebni dohodki za 11 oseb, ostali delavci pa so plačani iz sredstev delovne organizacije.

Razprava:

Kristo Rupnik, (podpredsednik IO predilnice): »Zakaj so vsi osebni dohodki v stroške?«

Bernarda Komljanec: »Domenjeno je, da enota družbene prehrane krije stroške za 11 ljudi, za ostale pa delovna organizacija. Izguba nastane proti koncu leta, ko inflacija precej naraste.«

Veno Pajer, (upravnik menze): izdelal je kalkulacije posameznih obrokov malice, kot so: vampi, pečenka, sendvič, sardine itd. in razložil stroške za vse posebej. Iz teh kalkulacij je razvidno, da cena posameznih obrokov nekoliko odstopa od osnovne cene, vendar le malo pod ceno, večkrat pa je cena obroka večja od osnovne cene malice.

Poudaril je, da že iz prakse vedo, koliko toplih obrokov pojemo na določen dan, zato vedno skuhajo toliko malice, da jih potem ne zmanjka. Raje skuhajo več, čeprav morajo potem višek zavreči. Povprečno je 10 do 15 % hrane, ki je ne uporabljajo več. Seveda pa inflacija ceno obrokov stalno dviga.

Povprečna cena kosila je 507.— din (za mesec marec). Kosila niso regresirana.

Veno Pajer je na očitek delavcev zaradi slabih toplih obrokov razložil, da jedilnik prilagajajo okusu delavcev. Tako so črtali z jedilnika vso drobovino, za nekaj časa ribe, enkrat so tudi opustili piščanca, ker je ostajal. Povedal je, da bil zelo vesel predlogov delavcev za sestavo jedilnika, saj ga je zelo težko sestaviti za vse okuse. Lahko bi se formirala tudi komisija za sestavo jedilnika.

Ivan Markelc (predsednik sindikalne konference): na podlagi pritožb je povedal, da kvaliteta hrane ne bi smela padati zaradi inflacije, ampak da bi se moral višati sproti tudi regres za prehrano delavcev.

Veno Pajer: »Kvaliteta toplih obrokov je padla zaradi kadrovskih sprememb v obratu družbene prehrane, ker so starejše delavce zamenjali mladi, ki še nimajo toliko izkušenj.«

Vendar jim zaupa, da se bo to popravilo. Tudi v nočni izmeni so opustili nekatere obroke, ker so ostajali.

Vlasta Grom, (referentka za družbeni standard): po njenem mnenju ni toliko pritožb zaradi kvalitete, ampak bolj zaradi načina serviranja (na primer pečenka v papirju). Boljše bi bilo, če bi dobili servirano na krožniku, v menzi.

Veno Pajer: sam že od nekdaj vztraja, da hodijo delavci tudi v nočni izmeni na malico v menzo. Tudi na opozorilo, da iz piščanca teče olje, ko je zavrt v papir, je pojasnil, da še ni bilo do sedaj takih pripomb in da se lahko tudi to odpravi, vendar bodo potem piščanci verjetno bolj mrzli. Povedal je še, da že nekaj časa ne dajejo poltrajnih izdelkov, ki na svetlobi spremenijo barvo, kar so sami opazili.

Vlasta Grom: pripomnila je, da bi bilo poleti bolje uporabljati svežo zelenjavo za solate, sezonsko, ne pa iz konzerv (pesa, mešana solata) kot je bilo doslej.

Veno Pajer: to bo poskusil urediti, vendar je večkrat problem dobiti tako veliko količino sveže zelenjave takrat, ko bi jo radi, zato večkrat tudi spremenijo jedilnik.

Anton Primožič, (predsednik komisije za letovanje in družbeno prehrano): povedal je, da družbeni dogovor določa samo določen znesek, namenjen za prehrano delavcev, ostalo pa se financira iz sklada skupne porabe ali pa iz osebnih dohodkov. Zato je prav, da pogledamo stvar še s finančne strani. Če bi uvedli tudi za nočno izmeno enako toplo malico kot dopoldne in popoldne bi potrebovali več delavcev v kuhinji, s tem pa bi se povečali stroški.

Kristo Rupnik: »Nekatere cene ob točilnem pultu so višje kot v trgovini. Zakaj?«

Veno Pajer: »Delavci so premalo poučeni o vsem tem zaradi premajhnega sodelovanja med seboj, in ne vedo, da so cene tudi drugod zelo visoke. Cene so prilagojene tako, da lažje in hitreje strežejo — ene so višje, ene pa nižje (zaokrožene). Prav tako so cene višje za 25 % od nabavne zaradi stroškov kot so: elektrika in podobno; osebni dohodki delavcev menze itd.

V obratu družbene prehrane dela skupno 18 ljudi. To število je višje, ker prihaja do zamenjav zaradi porodniške, ker je potrebno 2 x tedensko generalno počistiti vso kuhinjo preventivno, da ne bi prišlo do kakršnihkoli bolezni.

Delavci v menzi ne dobijo blokov za malico, ampak lahko vsak poje kolikor želi, ven pa ne smejo nositi hrane niti ostan-

kov.«

Nočni napitki — mleko v trapaku sedaj ustrezajo. Za poletje predlaga, da bi zaposlili študente za razdeljevanje pijače v steklenicah (zaprta radenska, sokovi), ali pa če se najde kakšen prostor, kjer bi točajka točila, in bi imela spravljeno pijačo v hladilniku.

Franc Lesjak, (varnostni inženir): »Pijače iz hladilnika so v poletni vročini škodljive, zato hladilnik ne pride v poštev. Po oddelku bi lahko razdeljevali pijačo.«

Ivan Markelc: »Seznanili smo se s finančnim stanjem obrata družbene prehrane, izvedeli smo o kalkulacijah posameznih obrokov. Vprašamo pa se, kaj storiti, da ne bi prišlo več do izgub v obratu družbene prehrane.«

Vprašal je še, zakaj je cena rib in »doručkov« tako visoka.

Veno Pajer: »Izgube nastanejo zaradi razlik v ceni, ki nastanejo zaradi inflacije. V začetku leta je še vse v redu, proti koncu leta pa se cene tako dvignejo, da nastane izguba.«

Povedal je še, da nastanejo veliki stroški zaradi reprezentance, kar pa se obrestuje, saj je še vedno ceneje, kot izven Predilnice.

Veno Pajer predlaga, da ga kdo povabi tudi na sejo SDS, če je to potrebno, zaradi informacij ali zaradi zbiranja koristnih predlogov. Lahko ga vabijo vse izmene.

Jože Zupančič, (predsednik IO predpredilnice): predlaga, da bi imeli isti topli obrok na vseh treh izmenah ali pa bi sestavili poseben jedilnik za nočno izmeno.

Anton Primožič: je pojasnil, da so se o tem pogovarjali že leta 1982, vendar je bila večina na SDS proti nočnemu toplemu obroku. Poudaril je tudi, da se finančni stroški v tem primeru zelo povečajo. Ostalo bi manj dohodka za osebne dohodke, ukiniti bi bilo potrebno točilnico ali pa prispevati za malice iz osebnih dohodkov delavca.

Na koncu so sklenili:

1. Sporni artikli se ukinejo pri prodaji v točilnici.

2. Napitke bodo v poletnih mesecih raznašali večkrat v izmeni v zaprtih steklenicah — za raznašanje bo poskrbel proizvodni sektor.

3. Komisija za letovanje in družbeno prehrano izdela analizo možnosti obrokov za nočno izmeno in jo izroči sindikalni konferenci v obravnavo.

Pogled na platno

Malo glasbe in smeha za ure oddiha

Še vedno je pomlad, še vedno smo delovno razpoloženi, še vedno težko pričakujemo letni odih, v litjskem kinu pa še vedno vrtijo filme. Predstave so ob 17. uri

4., 5. in 6. junija: OGNJENE ULICE (ameriški glasbeni)

7. in 8. junija: VOHUN IMENOVAN IGLA (angleški vohunski)

11., 12. in 13. junija: BOMBARDER (italijanski akcijski)

14. in 15. junija: PUŠČAVSKI LEV (ameriški vojni)

18., 19. in 20. junija: V ZMAJEVEM GNEZDU (hong-konški karate)

Film Ognjene ulice sodi med glasbene filme. V njem je polno akcije in dobre glasbe kar vse

skupaj zagotavlja poldrugo uro dobre zabave. **Vohun imenovan Iгла** prihaja iz angleške filmske produkcije. Zgodba pripoveduje o nemškem vohunu, ki ga britanska obveščevalna služba nikakor ne more likvidirati. V glavni vlogi je odlično zaigral Donald Sutherland.

Bombarder, pa je naslov italijanskega akcijskega filma v katerem sta moči združila Bud Spencer in Terence Hill, svetovno znana humorista. Tudi v tem filmu sta svoje delo opravila več kot smešno.

Srditi spopadi, izdajstva, velike zmage in porazi so glavne značilnosti ameriškega filma **Puščavski lev**.

V **zmajevem gnezdu** pa se bo s svojimi sovražniki spopadel neuničljivi Bruce Lee.

G. Mavretič

Odlomki iz almanaha 100 let Predilnice Litija, ki izide avgusta

Razvoj varstva pri delu

Varstvo pri delu ni pridobitev sedanjega, modernega časa. S to problematiko so se ukvarjali delodajalci že ob ustanovitvi predilnice v Litiji. Kasneje so pobudo za zdrave delovne razmere prevzeli sindikati, ki so zastopali koristi delavcev in sklepali kolektivne pogodbe z delodajalci.

V Predilnici Litija so bile v preteklosti neprimerne delovne razmere. V vseh obratih so bili jermenski prenosni energije, transmisije in jermeni nezavarovani. Povsod je bil betonski pod. Posebnih gardetobnih prostorov ni bilo, delavci so malicali kar ob strojih.

V delovnih prostorih čistilnice je bila velika zaprašenost, menjava zraka je potekala skozi zidne ventilatorje. Svež zrak je prihajal v posamezne oddelke skozi okna in pri glavnih vhodih, kar je povzročalo prehladna in revmatska obolenja delavcev.

Med okupacijo se delovne razmere niso bistveno spremenile.

V novi Jugoslaviji je sindikat v podjetju ustanovil komisijo za higiensko in tehnično varnost. Komisija je obravnavala stanje varstva pri delu in dajale predloge za odpravo pomanjkljivosti. Vsaka obnova tovarne je pomenila tudi napredek varstva pri delu. Leta 1946 se je pričela montaža klimatskih naprav. Urejeni so bili tudi garderobni prostori v teh oddelkih.

V štiridesetletnem obdobju je postala Predilnica Litija sodobnejša. Nove so delovne enote, novi stroji, sodobnejše klimatske naprave, parketni pod v proizvodnih oddelkih itn. Razvoj tehnike je odpravil transmisije, nezavarovane jermenske pogoje. Računalniško vodenje, roboti, foto celice, končna elektromagnetska stikala s časovnimi releji na posameznih delih strojev preprečujejo odpiranje varovanih zaščitnih pokrovov med obratovanjem. Sadovi teh izboljšav bodo polneje prišli do uveljavitve po sedanjih preureditvah tehnološkega procesa, ki bo le to končan.

Varstvo pri delu je odvisno od razpoložljivega denarja in tudi deviz za nabavo novih strojev. Leta 1956 je Jugoslavija podpisala konvencijo o nočnem delu žensk, in Predilnica Litija je v letu 1971 sprejela sanacijski program odprave nočnega dela žensk. Te naloge pa še lep čas ne bomo mogli zadovoljivo rešiti. Sindikati si prizadevajo doseči skrajšano pokojninsko dobo, za predice in nekatera druga delovna mesta. To prizadevanje dokazuje, da tehnični napredek v celoti ne odpravlja vseh nevarnosti za nastanek zdravstvenih okvar.

V povojnih letih smo imeli različen delovni čas. Ukinili smo četrto izmeno in prešli na 42 urni tednik. Proizvodne delovne enote delajo v 3. izmenah). Ima-

mo urejeno prehrano in tople ter mrzle malice v dnevnih izmenah. Na nočni izmeni prejemajo zaposleni tudi mleko.

Z modernizacijo transporta je zagotovljena večja varnost pri delu, prihranek na času in stroških. Ukinjeno je ročno dvigovanje bremen.

V preteklosti so se morale predice prilagajati konstrukciji strojev. Težnja izdelovalcev strojev je bila, da so se povečali format in teža izdelkov, povečali velikost in širina delovnih priprav, skratka, stroji so bili višji. Ko je bilo še veliko nezaposlenih delavk, smo sprejemali na delovna mesta zaradi visokih strojev, visoke predice. Če so hotele posluževalke pristančnih strojev odzvezati s strojev predprejo, so se morale stezati ali stopati na podnožje strojev. Zaradi takih pogojev dela so naraščale poškodbe in obolenja kolov in hrbtnic posluževalk strojev. Dandanes proizvajalci strojev v večji meri upoštevajo telesne zmogljivosti posluževalk strojev in se konstrukcije strojev prilagajajo sposobnosti posluževalk.

Varstvo žensk v Predilnici Litija obravnava tudi Pravilnik o medsebojnih razmerjih v delovni organizaciji in Pravilnik varstva pri delu. Služba varstva pri delu in delovni organizaciji skrbi, da je delo organizirano tako, da delavci niso izpostavljeni poklicnim obolenjem, poškodbam na delu in na poti na delo ter iz dela.

Posebna služba varstva pri delu je bila organizirana 1956 leta. Z vzgojo in praktičnimi nasveti skuša preko tovarniškega glasila zmanjšati poškodbe in invalidnosti delavcev tudi izven dela. Nadzira, da so delovne priprave in naprave brezhibne, da delavci uporabljajo osebna zaščitna sredstva in sodeluje s preventivno zdravstveno službo s pooblaščenim zdravnikom medicinske dela. Prizadevali smo si približati zdravstveno varstvo delavcem. V dogovoru z nami je sodeloval v preventivnem zdravstvenem varstvu še dr. Franc Lebinger, dr. Šaranovičeva, dr. Pavel Lebinger in drugi strokovnjaki iz zavoda za varstvo pri delu SRS Ljubljana, ki so za Predilnico opravili posamezne specialistične preglede sluha, pljučne funkcije in to pri zaposlenih, ki delajo v hrupnem okolju in oddelkih, kjer predelujemo bombažna vlakna, ki po daljšem času povzročajo bronhialna obolenja s simptomi poklicne boleznibisinoze. Zavod za varstvo pri delu SRS opravlja v delovni organizaciji ekološke meritve, osvetljenosti, hrupa (ropota) zaprašenosti in mikroklimo.

Ugotavljajo stanje delovnih razmer, tehnični kadri, skupaj z tehniko varstva pri delu, odstra-

njujejo posamezne škodljivosti, ki povzročajo zdravstvene okvare. Zdravniki medicine dela ugotavljajo, s preventivnimi zdravstvenimi pregledi, posledice izpostavljenosti posameznim škodljivostim, predlagajo sanacijo, delavce pa, upoštevajo zdravstveno stanje, usmerjajo na lažja delovna mesta.

V Predilnici Litija so zaposleni invalidi in delavci z zdravstvenimi okvarami na različnih delovnih mestih. V pretežni meri se zaposlujejo v zbiralnici cev. V zadnjem obdobju je veliko delavk s slabšim vidom in morajo uporabljati očala. Zaradi neugodnih klimatskih razmer v preteklosti je veliko mišičnih obolenj sklepov neprilagodljivosti in psihičnih motenj. Ocena delovnih razmer je zelo občutljiva naloga v varstvu pri delu, saj se po novi analitični oceni delovnih mest točkovno vrednotijo delovni pogoji, delovne razmere pri posameznih delih in nalo-

gah, kar ima za posledico višji ali nižji osebni dohodek. Zato morajo biti vse spremembe v posameznih oddelkih spremljane z meritvami delovnega okolja, da se spremembe upoštevajo pri vrednotenju pogojev dela.

Grafikon v almanahu, ki bo izšel ob 100-letnici obstoja delovne organizacije grafično ponazarja število poškodb na delu in izven dela (na poti). Samo na železniškem prehodu je bilo 6 smrtnih primerov. Na selfektorjih (sedaj predilnica bombaža II) je stlačilo premično kolesje glavo delavca. Številni so invalidi brez prstov na posamezni roki (poškodba izven dela na krožni žagi) ali z drugimi težjimi invalidnimi posledicami (strojne poškodbe). Ta nas opozarja, da je tudi v sedanjem času tehnično, zdravstveno, socialno in pravno varstvo pri delu nujno potrebno. Kaj pomaga naš napredek v gospodarstvu, če pri tem postanejo invalidi.

F. Lesjak

Poškodbe v aprilu

Mojster v čistilnici in mikalnici **Edvard Gril** je čistil vlečni valj na mikalniku Platt. Pri potegu mu je spodrsnilo in je izgubil ravnotežje. Pri padcu je s telesom zadel ob ročico in si poškodoval rebra na desni strani.

Pri prenosu PVC cevi za krožne čistilce je **Marian Kotar** v novi hali stopil v odprtino nezavarovanega jaška in si poškodoval koleno desne noge.

K POŠKODBI: Vse nevarne odprtine, jaške itd., je treba zavarovati tudi, če objekt še ni v celoti dan v uporabo, se pa uporablja za prehod, skladiščenje itn.

Pri prihodu na delo je **Ljubi Rak**, pri skladišču gotovih izdel-

kov, kleknila noga in je padla ter si poškodovala koleno.

Ob spuščanju vretenškega voza na pristančnem predilnem stroju je **Mari Džigal** ta stisnil kazalec desne roke in ji ga poškodoval.

Pri vrtnanju sive litine z ročnim vrtnalnim strojem je **Bogu Tomšetu** drobec litine odletel v oko, in mu ga poškodoval.

Opozorilo: še vedno se dogaja, da se poškodbe prepozno prijavljajo. Mojstri so dolžni, da poškodbo prijavijo takoj po nastanku, v poročilo o nezgodi pa je treba tudi vpisati ali je poškodovanec v bolnišnem staležu ali ne.

Andrej Krhlikar

Prišli — odšli v aprilu

Prišli

21. 4. 1986 **Nada TOMC**, Gabrovka 18, predilnica rezerva,

21. 4. 1986 **Martina KASTELIC**, Brodarska 15, Litija, obrat družbene prehrane;

Invalidska upokožitev:

16. 4. 1986 **Ana KRALJ**, Trg na Stavbah 9, Litija, zbiralnica cev;

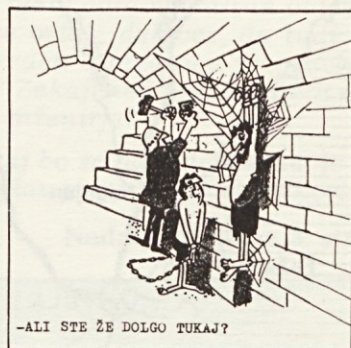
Upokožitev:

30. 4. 1986 **Frančiška CIRAR**, Konj 9, Litija, sukalnica 2. izmena;

V delovni organizaciji je bilo na dan 30. 4. 1986, zaposlenih 1039 delavcev, od tega 665 žensk in 374 moških.

Od skupnega števila zaposlenih je 61 mladoletnih oseb.

J. Zupančič

Kako pridemo do naših počitniških domov

Delavci Predilnice Litija lahko letujemo kar v osmih krajih od katerih jih je pet ob morju, dva na Gorenjskem in Cateške Toplice. Do Toplic, Velike Planine, Gozda Martuljka in Novigrada so nam poti znane. Povsod lahko pridemo tudi z javnimi prevozi. Težje pa je poiskati pot tistim, ki se prvič odpravljajo v Fažano, Runke, Stupice in Punat.

V prve tri kraje se peljete proti Puli. Po kateri poti jo boste ubrali je vaša stvar. Smeri je več, in povsod je lepo.

Fažana leži pred Pulo, zato pazite! V mestu Vodnjan, 11 km pred Pulo zavijete desno, vozite 5 km proti Fažani in ko pridete do prvih hiš tega mesta, zavijete desno proti vasi Peroj. Naleteli boste na avtokamp »13. maj« in tam so naše prikolicе.

V Runke (prav tam, le dva kilometra dlje so tudi Stupice), pa morate skozi mesto Pulj. Prvo samaforizirano križišče prevozite naravnost, nato pa sledite smerokazom za Premanturo in Medulin. Na križišču ob veleblagovnici zavijete proti Premanturi in v tem mestu je odcep v levo, v avtokamp Runke. V Stupice pa pridete, če v Premanturi nadaljujete pot naravnost.

Te poti so večini znane, saj imamo tam prikolicе (razen v Stupicah, kjer so letos prvič) že skoraj deset let. Za

nemotorizirane letovalce vozijo iz Pulja avtobusi, pa tudi taksiji niso predragi. Posebno prav pridejo tistim, ki ste tam prvič, in obloženim s prtljago ne bo potrebno še iskati poti, spraševati za pravi avtobus.

Šele tretje leto pa bomo letovali v Punatu na Krku. Otok Krk vsak najde, tudi mesto Krk in nato, nedaleč naprej, tudi mesto Punat.

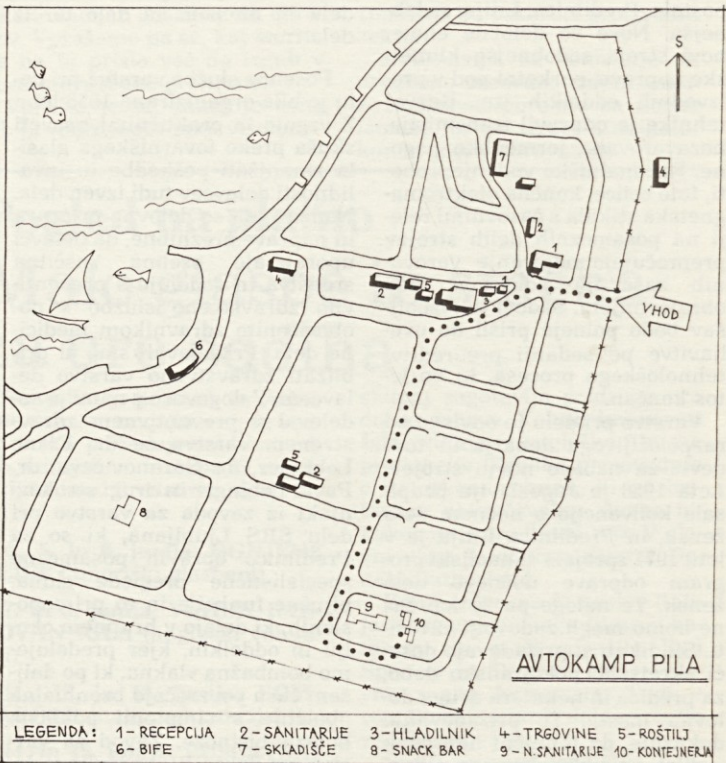
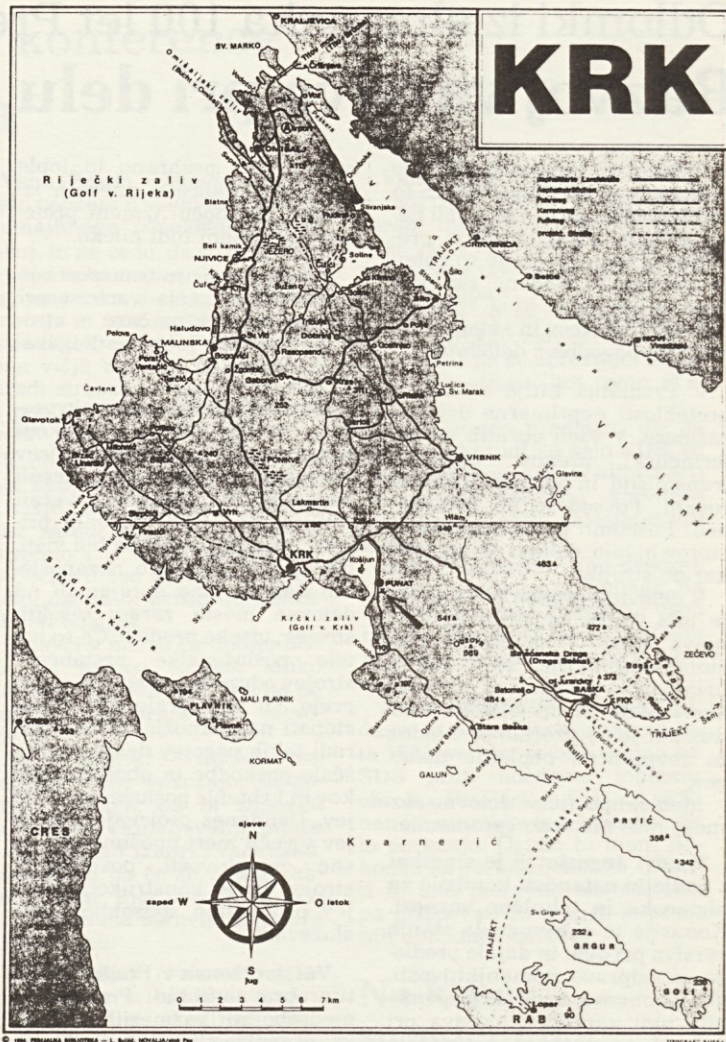
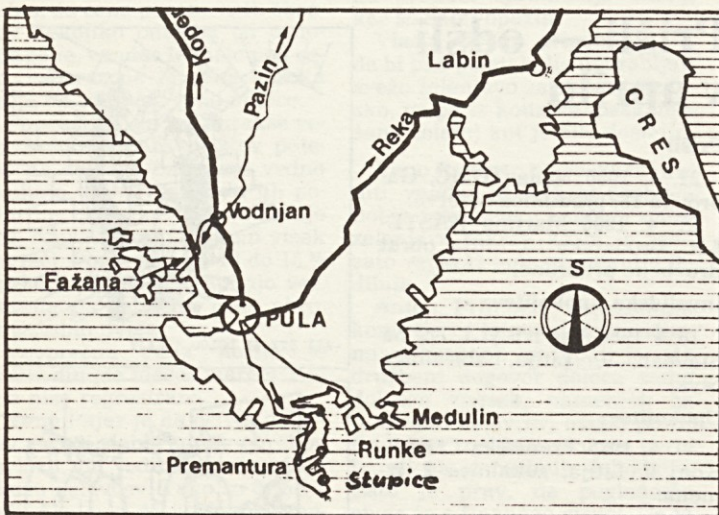
Kamp Pila leži nekoliko naprej proti jugu, vendar še vedno na obrobju mesta Punat. Novejše hiše tega mesta še obkrožajo naš kamp. Če se zapeljete predaleč, kilometer ali dva iz mesta, pridete do napačnega avtokampa »Akapulka«, do katerega je pot (tako je bilo še lani) dosti bolj označena in nas lahko zavede.

Pred recepcijo pustite svoje vozilo na označenem prostoru, nakar si, ko v recepciji vzamete ključ bivališča, peš poiščete bivalni kontejner. Našli ga boste v družbi štirih ali več, na skrajni levi in zadnji strani kampa. Prostor je lep, zato pa nekoliko dlje od morja. Šele nato si oglejte, kje bo najlažje peljati z avtom.

Tudi Punat je primeren za nemotorizirane letoviščarje. Do Reke z vlakom, od tam pa pelje vsako uro avtobus v Punat. Od avtobusne postaje do kampa pa je ob morju hoje za 10–15 minut.

Srečno in prijetno letovanje!

M. Malenšek

LEGENDA: 1- RECEPCIJA 2- SANITARIJE 3- HLADILNIK 4- TRGOVINE 5- ROŠTIJ
6- BIFE 7- SKLADIŠČE 8- SNACK BAR 9- N-SANITARIJE 10- KONTEJNERJA